

**GMINNY OŚRODEK KULTURY, SPORTU I REKREACJI W PAWŁOWIE
STOWARZYSZENIE GMINA PAWŁÓW PLUS
STOWARZYSZENIE "PRZYJACIELSKA DŁOŃ"
SANKTUARIUM MATKI BOŻEJ BOLESNEJ,
PANI ZIEMI ŚWIĘTOKRZYSKIEJ W KAŁKOWIE - GODOWIE
PARAFIA P.W. ŚW. MAKSYMILIANA KOLBE
W KAŁKOWIE-GODOWIE**

POLSKIE DROGI KU NIEPODLEGŁOŚCI POD ZNAKIEM KRZYŻA I ORŁA

RYS HISTORYCZNY

Opracowanie:
Sławomir Żurowski

Projekt
„Polskie drogi ku Niepodległości pod znakiem Krzyża i Orła”
dofinansowano ze środków Biura „Niepodległa”
w ramach Programu Dotacyjnego „Niepodległa”

Historia Polski jest długa, bardzo bogata oraz obfituje w wiele burzliwych wydarzeń. Dzieje naszej Ojczyzny od wieków związane są z dwoma szczególnymi symbolami: **Krzyżem** symbolizującym wiarę Chrześcijańską oraz **Orłem Białym** ikoną wolności, siły i niezależności. Oba te znaki od samego początku istnienia naszego kraju nierozdzielnie ze sobą współistniały. Dobrym przykładem może być to, że do roku 1927 krzyż występował w naszym godle państwowym a w godle rządu RP na uchodźstwie nawet dłużej – aż do 1989r. Symbole te idealnie charakteryzują przywiązanie mieszkańców zamieszkujących nasze ziemie do ojczyzny oraz do wiary chrześcijańskiej. Zarówno znak orła jak i krzyża wywodzi się z starożytnego Rzymu. W cesarstwie znak orła uznawany był za emblemat łączności z bogami. Ptaka tego postrzegano jako szybkiego i odważnego pana przestworzy. Od wieków symbolizował on siłę ale też zwycięstwo dobra nad złem, duchowości nad materią czy światła nad ciemnością. Krzyż natomiast w Cesarstwie Rzymskim początkowo uchodził za symbol haniebnej śmierci. Jednak już w IV wieku z symbolu, przekłętej śmierci przeistoczył się w znak zwycięstwa. Zaczął odrywać dużą rolę w życiu religijnym chrześcijan. Niemal w tym samym czasie obie te ikony pojawiły się i zaczęły funkcjonować w nowo powstającym państwie polskim. Wizerunek Orła białego na czerwonym tle związany jest z legendą o Lechu, Czechu i Rusie. Mianowicie gdy trzech bracia opuścili swoje rodzinne strony w poszukiwaniu nowych żyznych terenów, każdy z nich udał się w innym kierunku. Czech powędrował na południe, Rus na wschód a Lech na północ. Ostatni z nich kontynuował swoje poszukiwania odpowiedniego miejsca na osadę, aż wreszcie trafił na ziemię, które dzisiaj przynależą do

Gniezna. Niepewny czy dalej nie znajdzie żyzniejszych terenów, zatrzymał się w tym miejscu, aby odpocząć i zebrać myśli. Wieczorem obserwował przyrodę szukając jakiegoś elementu, który by go przekonał do wyboru tego miejsca. Słońce zaszło, czerwieniąc całe niebo dookoła. Wśród tej czerwieni Lech na jednym z drzew ujrzał gniazdo tak wielkie, jakiego dotąd jeszcze nie spotkał. Gniazdo okazało się domem orła, który rozpostarł swoje skrzydła na tle czerwonego nieba. W tym momencie Lech uznał, że zbudowanie osady w tej lokalizacji zdobędzie przychyłność bogów. Dlatego też osiadł w tym miejscu i zbudował miasto, które nazwał Gnieznom. Tak powstanie naszego godła państwowego wyjaśnia legenda. Jeśli chodzi o fakty to już około 1000r. orzeł pojawił się na monetach wybijanych przez Bolesława Chrobrego. Natomiast w XII i XIII wieku ptak ten pojawia się jeszcze w swojej przed heraldycznej postaci na monetach wielu książąt piastowskich. Dla wielu z nich pełnił on funkcję godła osobistego. Dopiero jednak w roku 1295 orzeł zaczął być wykorzystywany jako godło całego Królestwa Polskiego. Ideę tę zapoczątkował Przemysław II koronując się w Gnieźnie na króla Polski w czerwcu 1295 r. Wizerunek krzyża natomiast nierozdzielnie związany jest z chrztem Polski z 966r., czyli z jednym z najważniejszych wydarzeń w początkowych latach istnienia naszego kraju. Fakt przyjęcia wiary chrześcijańskiej przez Mieszka I i jego najbliższe otoczenie był kluczowy dla istnienia i dalszego funkcjonowania całego kraju. Znaczenie chrztu było ogromne. Dzięki niemu Polska trafiła do nowej przestrzeni kulturowej, wspólnej dla krajów zachodniej Europy. Stał się krajem, który w oparciu o treści wynikające z wiary chrześcijańskiej budował nowe oblicze naszej kultury, będącej integralną częścią kultury europejskiej i jej dzie-

dziectwa. Oprócz licznych korzyści politycznych takich jak uniezależnienie się od Cesarstwa Niemieckiego, czy zrównanie się prestiżem z innymi władcami chrześcijańskimi. Otworzył on także dostęp do łacińskiej cywilizacji i kultury, którą duchowni przekazywali wraz z szerzeniem wiary. Księża, którzy jako jedyni znali język dyplomacji czyli łacinę - prowadzili kancelarię książęcą, kontrolowali skarb czy pełnili rolę posłów na obcych dworach. Już w początkach istnienia naszego państwa kilkakrotnie groził mu upadek tak jak podczas najazdu Brzetysława I czy rozbitcia dzielnicowego. Za każdym razem jednak to właśnie w oparciu o instytucje kościelne parafie, biskupstwa itp.. prowadzono odbudowę kraju. Przez kolejne stulecia zmieniała się sytuacja polityczna, wielokrotnie następowała delimitacja granic naszego państwa, liczne wojny, zabory i okupacje. Lecz za każdym razem to chrześcijaństwo było czynnikiem, które nie pozwoliło naruszyć naszej tożsamości, a jednocześnie było stałym łączynikiem Polski z Europą i zachodnią cywilizacją.

Niestety w historii naszego kraju istniały również lata bardzo smutne, kiedy to nie mogliśmy się posługiwać dumnie naszymi symbolami. W roku 1795 nastąpił III rozbiór Polski. Ojczyzna została rozdarta przez Prusy, Rosję oraz Austrię na trzy części tracąc na 123 lata swoją niepodległość. Dla całego kraju nadeszły bardzo trudne czasy. By jeszcze bardziej stłamsić u Polaków postawy patriotyczne zaborcy na 120 lat zabrali symbol Orła Białego z przestrzeni publicznej. Choć co jakiś czas wracał, zawsze był pohańbiony, odgrywający w herbach rolę drugorzędną. Szczytem upodlenia było również to jak Rosjanie potraktowali najwyższe polskie odznaczenie czyli order Virtutti Militari. Car Mikołaj I zniósł polski order, a zamiast niego wprowadził

„Polską Odznakę Zaszczytną”, którą honorowano byłych rosyjskich żołnierzy walczących przeciwko Polakom w Powstaniu Listopadowym. Jednak mimo niepowodzeń i klęsk związanych z rozbiorami Polacy nie poddawali się i już w niedługim czasie zaczęli walczyć o odzyskanie utraczonej suwerenności. Każdy sukces ma wielu „ojców” tak i do odzyskania upragnionej niepodległości prowadziło wiele różnych dróg. Polacy działali więc na wielu płaszczyznach. Prowadzili ożywioną działalność dyplomatyczną, dbali o zachowanie własnej świadomości narodowej, więzi społecznych, o rozwój kultury polskiej i gospodarki. Wszystko to wraz z działaniami militarnymi miało zaowocować w przyszłości odzyskaniem swojego państwa. Obywatele naszego kraju próbowali wykorzystywać każdą nadarżającą się okazję. Początkowo walczyli u boku Napoleona następnie sami organizowali powstania narodowo-wyzwoleńcze kolejno Kościuszkowskie, Listopadowe a następnie Styczniowe. Nasi rodacy wykazali się bohaterką postawą w wielu bitwach takich jak: pod Stoczekiem, Wawrem, Dębem Wielkim w Powstaniu Listopadowym czy pod Węgrowem, Sosnowcem, Świętym Krzyżem w Powstaniu Styczniowym. W walkach brało udział wiele wybitnych postaci takich jak: Ignacy Prądzyński, Emilia Plater w powstaniu Listopadowym czy Marian Langiewicz, Romuald Traugutt w Powstaniu Styczniowym. Nie zdołaliśmy jednak odzyskać utraczonej niepodległości. Przewaga Rosjan była zbyt duża. Dla naszych rodaków skutkiem niepowodzeń powstań narodowych były pogłębiające się represje oraz postępująca rusyfikacja i germanizacja. Polacy jednak nie pozwolili się wynarodowić niwecząc plany zaborców. Organizowali tajne nauczanie, gromadzili się w stowarzyszeniach. Dobitym przykładem przeciwsta-

wiania się wynaradawiającej polityce Prus oraz carskiej Rosji były strajki uczniów takie jak strajk w 1901r na terenie zaboru Pruskiego w Gimnazjum we Wrześni gdzie dzieci odmawiały odpowiedzi w języku niemieckim na lekcjach religii. Zostały za to skazane na liczne represje i kary cielesne. Podobnie sytuacja wyglądała w zaborze rosyjskim gdzie do podobnego strajku doszło w 1905r w Rządowym Gimnazjum Kieleckim Męskim oraz Żeńskim. Uczniowie sprzeciwiali się postępującej rusyfikacji oraz domagali się przywrócenia nauczania w języku polskim. W wyniku strajku relegowano wielu uczniów, ale ich upór i wysiłek zaowocował tym iż władze zaborcze ugięły się i przywróciły nauczanie w języku polskim. Kolejnym z przykładów oporu przeciw zaborcom może być również niezłomna postawa Michała Drzymały, który to w sprytny sposób mieszkając w ruchomym wozie omijał dyskryminacyjne przepisy prawa pruskiego, które to nie pozwalały na budowę domostw Polakom na nowo nabytych działkach. Ogromna rolę w umacnianiu świadomości narodowej odgrywali twórcy kultury tacy jak Jan Matejko, Henryk Sienkiewicz, Maria Konopnicka czy Bolesław Prus. Po nieudanych powstaniach narastało również przekonanie, że ważniejsze od walki zbrojnej jest umacnianie narodu pod względem gospodarczym i kulturalnym mające umożliwić przetrwanie do czasu aż pojawi się dogodna sytuacja międzynarodowa pozwalająca na odzyskanie wolności. Wszystkie strajki, powstania oraz praca nad umocnieniem narodu w wieku XIX i na początku XX dały mocne podwaliny pod przyszłe odzyskanie przez Polskę niepodległości. Brakowało tylko sprzyjającej sytuacji międzynarodowej. Ta nadeszła w 1914 roku wraz z wybuchem I wojny światowej. Wszyscy trzej zaborcy uwikłali się w światowy konflikt.

Naprzeciwko siebie w dwóch wrogich sobie sojuszach wojskowych, stanęły Rosja Carska oraz Prusy i Austro-Węgry. Na ten moment właśnie czekali dwaj przywódcy najważniejszych polskich ugrupowań politycznych: Roman Dmowski z Komitetu Narodowego Polskiego oraz Józef Piłsudski z PPS. W koncepcji Dmowskiego największe szanse na odzyskanie niepodległości Polacy mieli u boku państw ententy, szczególnie Rosji. Jego osobiste doświadczenia jako posta do Imperium Rosyjskiego wskazywały na wykonanie takiego właśnie manewru. Piłsudski z kolei opierał się na cesarstwie Austro-Węgier ze względu na panującą w Galicji autonomię. Podkreślić należy, że geniusz obu Ojców Niepodległości polegał na tym, że potrafili dostosować się do dynamicznych realiów Wielkiej Wojny i skupiać się na wyborach korzystnych jedynie dla Polski. Po uformowaniu się z organizacji strzeleckich I Kompanii Kadrowej, 6 sierpnia 1914r Piłsudski wyrusza z krakowskich Oleandrów w stronę Kielc w celu wywołania powstania antyrosyjskiego. Stosunek Kielczan do wkraczających do miasta oddziałów opisywany jest później w skrajnie różny sposób - od niechęci po euforię. Po wkroczeniu do miasta Piłsudski po wizycie u biskupa Łozińskiego musi wracać do Krakowa, zostawiając dowództwo Kazimierzowi Sosnkowskiemu. Już tego samego dnia po południu dochodzi do pierwszych starć z Rosjanami. Strzelcy walczą szczególnie dzielnie w rejonie folwarku Czarnów lecz 13 sierpnia w wyniku przewagi wroga, który dysponuje artylerią „Kadrówka” musi wycofać się w kierunku Chęcin by uniknąć okrążenia. Pierwsze oddziały polskie wracają jednak do Kielc już 19 sierpnia. Piłsudski wraz z całym ugrupowaniem strzeleckim zjawia się 22 Sierpnia. W czasie trzytygodniowego postoju w mieście Marszałek i jego kadra

nie próżnuje. Odbywa się ciężka organizacyjna praca w kieleckim magistracie. Powstaje sztab legionowy, biuro werbunkowe, komisariat legionów, drukarnia, poczta polowa oraz redakcja „Dziennika Urzędowego Komisariatu Wojska Polskiego”. Rozpoczyna się werbunek do nowo powstałych formacji wojskowych. Chęć walki o odzyskanie niepodległości wśród miejscowej ludności jest naprawdę duża. Zgłasza się około 900 osób.

Pierwsze fundamenty zostają postawione, pierwsza krew polskich żołnierzy zostaje przelana ale w 1914 roku droga do wolności nadal była długa i wyboista. Nasi niezłomni patrioci w osobie Romana Dmowskiego oraz Józefa Piłsudskiego, wraz z innymi politykami nadal prężnie działają. Po zajęciu przez państwa centralne polskich ziem zaboru rosyjskiego Dmowski widząc, że jego działania w Rosji nie przynoszą efektów wyjeżdża na zachód, gdzie stara się zainteresować sprawą polską władze francuskie i brytyjskie. Piłsudski natomiast zaczyna tworzyć Polską Organizację Wojskową oraz żąda od państw centralnych by określiły swój stosunek do sprawy polskiej. Dynamicznie rozwija się sytuacja międzynarodowa. Każdy z zaborców zaczyna „grać karta polską” obiecując coraz to szersze swobody. Józef Piłsudski dobrze orientując się w sytuacji międzynarodowej zmienia front przez co dochodzi do tzw. „kryzysu przysięgowego”. Większość żołnierzy i oficerów I i III Brygady Legionów odmawia złożenia przysięgi wierności sojuszowi z Niemcami i Austro-Węgrami. Wskutek tego zostają internowani, a legioniści pochodzący z Galicji wcieleni się do armii austriackiej i wysłani na front włoski. Samego Piłsudskiego okupanci osadzają w więzieniu w Magdeburgu. Represje w stosunku do legionistów wywołują sprzeciw miejscowo-

wej ludności. W miastach na terenie dawnej Rzeczypospolitej kolportuje się ulotki i odezwy wzywające do walki z okupantami. Przez kolejne dni 1918 roku sytuacja geopolityczna coraz bardziej sprzyjała Polakom. W końcu nadchodzi listopad kiedy to monarchia Habsburgów rozpada się, Polska Organizacja Wojskowa i skauci zaczynają rozbrajać wojsko austriackie. W powietrzu czuć już dawno wyczekiwaną wolność! 10 listopada z Magdeburga do Warszawy powraca Józef Piłsudski. Następnego dnia czyli 11 listopada przejmuje władzę nad wojskiem z rąk Rady Regencyjnej co zbiega się z zawieszeniem broni między Niemcami a państwami Trójporozumienia. Oficjalnie kończy to I Wojnę Światową. Rozpoczyna się nowy rozdział w historii Polski! W polskich miastach znów powiewają biało-czerwone flagi, jak feniks z popiołów odradza się również Orzeł Biały. Wraz z nim pojawia się także symbol krzyża i wiary chrześcijańskiej, która to pomogła Polakom przetrwać najtrudniejsze czasy zaborów.

Sama data 11 Listopada jako data odzyskania niepodległości jest data umowną. Granice państwa w 1918r nie były jeszcze ostatecznie ustalone, a wrogów odrodzonej Rzeczypospolitej nie brakowało. W 1918r wybuchła Powstanie Wielkopolskie, walki rozpoczynają się w zasadzie oddolnie w przyptywie emocji i uniesienia oraz agitacji wracających z frontu weteranów, którzy widzieli rozsypujący się stary porządek. W poszczególnych miejscowościach przeciwko Niemcom występują lokalne organizacje społeczne oraz patriotyczne. Dużym bodźcem do działania staje się przyjazd 27 grudnia 1918 roku wybitnego pianisty ale przede wszystkim też nieustrudzonego patrioty Ignacego Jana Paderewskiego, który to już od dawna wykorzystuje swoją sławę ale i kontakty ze

znany i wpływowy ludźmi tamtego okresu do walki o niepodległą Polskę. Mimo oporu niemieckiego tego spontanicznego zrywu nie da się już zatrzymać. Wojska powstańcze są bardzo zdeterminowane oraz świetnie zorganizowane i dowodzone, wszystko to owocuje tym, że powstanie kończy się zwycięstwem. Również na terenie Śląska w latach 1919–1921 dochodzi do aż trzech zrywów narodowowyzwoleńczych. W wyniku niezadowolenia polskiej ludności z terroru oraz represji niemieckich dnia 16 sierpnia 1919 r pod wodzą Alfonsa Zgrzebnioka wybucha pierwsze a w roku następnym drugie Powstanie Śląskie. Głównym postulatem powstańców jest powołanie polsko-niemieckiej policji plebiscytowej co też następuje 25 sierpnia. Dnia 20 marca 1921 przeprowadzony zostaje kontrowersyjny plebiscyt na Górnym Śląsku, który to miał zadecydować o przynależności tego terytorium do Polski lub Niemiec. W plebiscycie większość mieszkańców (59,6%) opowiedziała się za przyłączeniem terenów Śląska do Republiki Weimarskiej. Skutkiem tych wydarzeń był wybuch trzeciego już powstania śląskiego, które to dzięki ofiarnej walce oraz poświęceniu takich wybitnych postaci jak min. Wojciech Korfanty kończy się sukcesem a obszar przyznany Polsce zostaje powiększony o 1/3 spornego terytorium.

W 1920 roku nasi rodacy ponownie muszą walczyć o niepodległość w wojnie polsko-bolszewickiej. Tym razem nasz naród tak samo jak w XVII w odgrywa rolę przedmurza Europy broniąc jej przed zalaniem przez rewolucje komunistyczną. Ostatecznie o zwycięstwie nad bolszewikami decyduje Bitwa Warszawska, zwana również „Cudem nad Wisłą”. Mało kto wówczas wierzy w to, że Polska obroni się przed nawałem armii bolszewickiej. Z zagrożonej War-

szawy ewakuują się wszyscy dyplomaci oprócz nuncjusza papieskiego Achillesa Rattiego (późniejszego papieża Piusa XI), kolejny raz nasz naród może liczyć na oparcie i pomoc w Kościele Katolickim. Ta wojna jest zderzeniem dwóch cywilizacji: zachodniej i chrześcijańskiej, którą reprezentuje Armia Polska wspierana przez księży katolickich oraz cywilizacji bolszewickiej, która gwałci, pali i morduje. To od kapłanów w znaczącym stopniu zależy morale wojska. Księża nie tylko zagrzewają do walki ale również biorą aktywny udział w działaniach wojennych tak jak ks. Ignacy Skorupka, który poległ w bitwie pod Ossowem. Również dzięki wybitnym dowódcą takim jak Marszałek Piłsudski czy Tadeusz Rozwadowski oraz wspaniałej postawie żołnierzy naszej armii, którzy to często byli ochotnikami udało się całkownie i bezapelacyjnie pokonać wojska bolszewickie.

Po wygranych w powstaniach śląskich, wielkopolskich i wojnie z bolszewikami następuje odzyskanie długo oczekiwanej niepodległości. Orzeł Biały w koronie z krzyżem triumfalnie powraca jako godło państwowe. Jednak idylla wolności trwa jedynie niecałe 20 lat gdy na horyzoncie znów pojawiają się czarne chmury i widmo kolejnej wojny światowej. Historia II RP zostaje niestety brutalnie przerwana. Najpierw bestialska agresja hitlerowskich Niemiec, a potem zdradziecki cios w plecy ze strony Sowietów doprowadzają do wymazania Polski z mapy świata. Polacy jednak nie składają broni i podejmują heroiczną walkę z oboma wrogami, walka przenosi się do „podziemia” powstają organizacje konspiracyjne takie jak: Armia Krajowa, Bataliony Chłopskie czy Brygada Świętokrzyska. W szeregach tych organizacji funkcjonują wybitne jednostki takie jak np. rotmistrz Witold Pilecki ps. „Witold”, generał August Emil

Fieldorf ps. „Nil”, mjr Henryk Dobrzański ps. „Hubal”, Jan Piwnik ps. „Ponury” czy Antoni Heda ps. „Szary”, których legenda zakwita już za życia. Zyskują oni sławę dzięki wielu akcjom konspiracyjnym wymierzonym w okupanta niemieckiego. W późniejszym czasie na pełen szacunek zasługuje również ich postawa antysowiecka i antykomunistyczna oraz akcje z nią związane. Po zakończeniu II Wojny Światowej w 1945r Polacy odzyskują swoje państwo a Biały Orzeł na czerwonym tle znów powraca na swoje miejsce. Niestety tym razem jednak już bez korony. Jest to wymowny znak, który symbolizuje jak iluzoryczna jest niepodległość i niezależność nowo powstałego państwa. Komuniści kreują nową wizję państwa polskiego w której nie ma miejsca na pamięć o bohaterach jak Langiewicz, Pilecki „Heda” czy „Ponury”. W tych trudnych czasach zakłamywania historii i wprowadzania socjalistycznego modelu funkcjonowania państwa opoką i ostoją polskości ponownie staje się symbol Krzyża. To kościół współ z solidarnością zaczyna sprzeciwiać się bezwzględny rząd komunistów. Wybitnym przykładem takiego działania są takie osobowości jak kardynał Stefan Wyszyński czy ksiądz Jerzy Popiełuszko, który to za swoją niezłomność i odwagę a także wsparcie dla prześladowanych robotników i działaczy związkowych podczas stanu wojennego zyskuje autorytet oraz szerokie poparcie społeczne. Niestety kapelan Solidarności za swoją bohaterską postawę płaci najwyższą cenę, czyli cenę życia. Dnia 19 października zostaje bestialsko zamordowany przez funkcjonariuszy MSW. Ogromną rolę w obaleniu w Polsce komunizmu ma również papież Jan Paweł II. Jego duchowe przesłanie, wsparcie dla opozycji, działania dyplomatyczne i symboliczna rola odgrywa kluczowe znaczenie w osłabieniu reżimów komu-

nistycznych. Nadzieja, którą wpaja społeczeństwu z żelaznej kurtyny sprawiała, że wspólnoty te stają się silne wewnątrz i wierzą w sens swojej walki oraz w to, że zdolają przetrwać nawet najtrudniejsze zawirowania.

Oprócz wybitnych postaci o zasięgu państwowym, każda „mała ojczyzna” miała również swój wkład w regionalną walkę z socjalizmem. W naszym regionie wybitną postacią kościoła związaną z walką z komunizmem jest budowniczy naszego wspólnego sanktuarium, nieustrudzony ks. Czesław Wala. Prowadzi on katechezę, zakłada teatr, poświęca się pracy z młodzieżą, ale przede wszystkim w tych trudnych czasach, jakąś niewyobrażalną siłą przy pomocy innych wspaniałych ludzi i mieszkańców udaje mu się wybudować sanktuarium, które jest niejako symbolem polskości, patriotyzmu i wiary katolickiej. Szczególnym miejscem gdzie jak nigdzie indziej widać to jak nierozłączne są symbole Orła Białego i Krzyża staje się wysoka na 33 metry gólgota. Widnieją na niej wszystkie godła polskie już od czasów Mieszka I do współczesnych a na szczycie budowli góruje krzyż. Trudno sobie wyobrazić lepsze miejsce do czczenia wydarzeń i bohaterów naszego narodu w walce o odzyskanie niepodległości jak właśnie teren sanktuarium Matki Bożej Bolesnej Królowej Polski u podnóża Świętego Krzyża. Gdzie dzięki staraniom takich ludzi jak obecny kustosz Sanktuarium ks. kan. Zbigniew Stanios kultywowana jest pamięć i tradycje niepodległościowe. Pamięć i tradycje, które tak jak symbole Orła Białego i Krzyża miejmy nadzieję nigdy już nie zginą!

PROGRAM KONCERTU
POLSKIE DROGI KU NIEPODLEGŁOŚCI
POD ZNAKIEM KRZYŻA I ORŁA

27 SIERPNIĄ 2023 R.
BŁONIA PRZY GOLGOCIE
SANKTUARIUM W KAŁKOWIE-GODOWIE

- 17:00** **ROZSTRZYGNĘCIE KONKURSU PLASTYCZNEGO**
WRĘCZENIE NAGRÓD
- 17:30** **OFICJALNE ROZPOCZĘCIE KONCERTU**
- 17:35** **ZESPÓŁ WOKALNO-ESTRADOWY "NUTA"**
GOKSIR PAWŁÓW
- 17:50** **ZHANNA ZHARKOVA**
SKRZYPACZKA Z UKRAINY
- 18:15** **EWA JACH**
WOKALISTKA
- 18:35** **MARZENA TRZEBIŃSKA, LUDMIŁA WOROBEĆ-WITEK,**
ARTUR JARON
- 19:15** **OLGA SZOMAŃSKA W PROGRAMIE ŚLADEM WOLNOŚCI**

KONCERT POPRZEDZI PIKNIK WOJSKOWY

- 12:00** **MSZA ŚWIĘTA**
- 13:30** **KONCERT CHÓRU GARNIZONOWEGO Z KIELC**
- 14:30** **KONCERT ORKIESTRY OSP Z KRASOCINA**
I WYSTĘP **MARŻORETEK**
- 15:30** **KONCERT ORKIESTRY WOJSKOWEJ Z LUBLINA**
- 16:30** **PREZENTACJE ARTYSTYCZNE**
ZESPÓŁ WOKALNO-ESTRADOWY "NUTA",
ZESPÓŁ PIEŚNI I TAŃCA "GODZIEMBIANIE",
ZESPÓŁ FOLKLORYSTYCZNO-OBZĘDOWY "SOŁTYSKI",
ZESPÓŁ PIEŚNI I TAŃCA "DUŻA OKRASA",
ZESPÓŁ ŚPIEWACZY "KAŁKOWIANKI",
ZESPÓŁ WOKALNO-ESTRADOWY "JUCHY ŚWIĘTOKRZYSKIE"

DODATKOWE ATRAKCJE

POKAZY SPRZĘTU WOJSKOWEGO I POLICYJNEGO,
DEGUSTACJE POTRWA REGIONALNYCH
KGW Z GMINY PAWŁÓW,
POCZĘSTUNEK PRZYGOTOWANY
PRZEZ KOŁA ŁOWIECKIE,
ŚCIEŻKI EDUKACYJNE

Projekt

**„Polskie drogi ku Niepodległości pod znakiem Krzyża i Orła”
dofinansowano ze środków Biura „Niepodległa”
w ramach Programu Dotacyjnego „Niepodległa”**